

Tabela do zgłaszania uwag w ramach konsultacji społecznych 14 projektowanych rezerwatów przyrody województwa podlaskiego

Lp.	Nazwa rezerwatu	Podmiot zgłaszający uwagi	Treść uwagi	Stanowisko RDOŚ (uwzględniona/ częściowo uwzględniona/ nieuwzględniona)	Uzasadnienie stanowiska RDOŚ
1.	Romanówka	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku (20.06.2025 r.)	Termin dotyczący przedstawienia opinii w przedmiotowej sprawie był zdecydowanie za krótki, aby dokonać szczegółowych analiz pod kątem zasadności wzmocnienia ochrony przyrody na wskazanych obszarach.	nieuwzględniona	Konsultacje społeczne w sprawie utworzenia 11 nowych oraz powiększenia 3 istniejących rezerwatów przyrody trwały 21 dni. Z uwagi na charakter sprawy termin ten wydaje się być wystarczająco długi na potrzeby zapoznania się z dokumentacją udostępnioną na stronie internetowej RDOŚ w Białymstoku i możliwość wypowiedzenia się w przedmiotowym zakresie.
2.			Dla proponowanych obiektów nie przedstawiono wystarczających argumentów w postaci ekspertyz i opracowań przyrodniczych. Przedłożone przez RDOŚ w Białymstoku materiały obejmują tylko wybrane elementy środowiska przyrodniczego. W związku z tym brakuje szczegółowej i całościowej wiedzy uzasadniającej powołanie rezerwatów w proponowanej formie.	nieuwzględniona	RDOŚ w Białymstoku dysponuje dużą bazą inwentaryzacji przyrodniczych, monitoringów i ekspertyz wykonanych na obszarze województwa podlaskiego (w tym również z obszaru planowanego rezerwatu przyrody Romanówka). Teren ten wykazuje się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, gdyż obejmuje w stanie naturalnym mozaikę ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, a także siedliska zwierząt. Przy projektowaniu przebiegu rezerwatu dokonano szczegółowych analiz w oparciu o wiedzę ekspercką oraz uwarunkowania terenowe.
3.			Duże wątpliwości budzi potrzeba obejmowania ochroną rezerwatową obszarów łągów jesionowo-olszowych, gdyż takie obszary w dobie niedoboru opadów w naszym regionie ulegają obecnie szybkim przekształceniom i mogą wymagać podejmowania czynnych działań ochronnych, mających na celu zachowanie trwałości lasu (zgodnie z ustawą o lasach). Wg prognoz mogą one stanowić obszary zagrożone rozpadem drzewostanów, co przy braku czynnych aktywnych działań, stanowi zagrożenie utraty wartości przyrodniczych. Dodatkowo wątpliwości budzi potrzeba	częściowo uwzględniona	Na obszarze planowanego rezerwatu przyrody Romanówka nie zidentyfikowano siedliska łągów jesionowo-olszowych. Jednocześnie należy wskazać, iż niezwłocznie po utworzeniu rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu. Ponadto w ciągu 5 lat od powołania rezerwatu przyrody Romanówka zostanie opracowany Plan ochrony dla tego rezerwatu.

		obejmowania ochroną rezerwatową siedlisk grądowych, niejednokrotnie zniekształconych, wymagających podejmowania czynnych działań ochronnych, celem dostosowywania do istniejących warunków siedliskowych. Brak planów ochrony oraz zadań ochronnych dla większości istniejących obiektów rezerwatowych oraz ograniczone możliwości wydatkowania środków finansowych na działania ochronne w rezerwach przyrody potwierdza zasadność naszych wątpliwości.		
4.		Dodatkowe wątpliwości budzi obejmowanie ochroną rezerwatową istniejących stref ochrony. Uważamy, że ochrona strefowa jest skutecznym i sprawdzonym sposobem ochrony poszczególnych gatunków.	<i>nieuwzględniona</i>	Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi. W obrębie planowanego rezerwatu przyrody Romanówka nie występują strefy ochrony ostoi.
5.		Analiza przygotowanych przez Państwa materiałów geometrycznych wykazała, że granice w obrębie gruntów zarządzanych przez jednostki PGL LP w większości opierają się o granice wydzieleń leśnych. W przypadku granic własności powinny obligatoryjnie wykorzystywać działki ewidencyjne z Ewidencji Gruntów i Budynków (EGiB) jako referencję. Nadleśnictwa mają obowiązek dostosowywać swoją ewidencję stanu posiadania z EGiB, lecz w przypadku częstych w naszym terenie modernizacji gruntów, nie robią tego z dnia na dzień.	<i>częściowo uwzględniona</i>	Dokonano korekty granic rezerwatu poprzez dociągnięcie granic rezerwatu i otuliny do obowiązującego podziału powierzchniowego Nadleśnictwa lub EGiB.

6.		Największe wątpliwości budzi potrzeba wzmocnienia ochrony przyrody jedynie na gruntach będących w zarządzie PGL LP. Świadczy to o naszym prawidłowym zarządzaniu gruntami PGL LP w trosce o właściwą ochronę wartości przyrodniczych na naszym terenie. Nie widząc zagrożeń z tytułu prowadzenia zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, wskazujemy na potrzebę wzmocnienia ochrony na gruntach będących w innym zarządzie (np. Wód Polskich) lub stanowiących inną własność, gdzie identyfikuje się najwięcej zagrożeń antropogenicznych. Należy podkreślić, że wody, nie będące w naszym zarządzie, stanowią najcenniejszy komponent przyrodniczy terenów wskazanych przez Państwa do wzmocnienia ochrony przyrody.	nieuwzględniona	Planowany rezerwat Romanówka stanowi w całości grunty Skarbu Państwa znajdujące się w całości w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Czarna Białostocka. W obrębie rezerwatu nie stwierdzono cieków wodnych.
7.		Projekt powołania rezerwatu budzi duże wątpliwości		Uwaga o charakterze ogólnym, nie wymaga ustosunkowania się RDOŚ
8.		Gatunki ptaków wymienione jako cele ochrony nie są gatunkami wymagającymi szczególnej troski - status zagrożenia gatunków ptaków wymienionych w § 2 projektu zarządzenia [2, 4] to LC – gatunek najmniejszej troski. Ze względu na gatunek muchołówki żałobnej, która zgodnie z Czerwoną listą ptaków jest gatunkiem bliskim zagrożenia [2], proponuje się, aby w Programie Ochrony Przyrody na lata 2026–2035 dla Nadleśnictwa Czarna Białostocka, w wydzieleniach objętych projektem rezerwatu, wprowadzić zakaz wykonywania trzebieży oraz cięć rębnych w okresie lęgowym tego gatunku.	nieuwzględniona	Szczegółowym celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie starodrzewu dębowego, lasu grądowego <i>Tilio-carpinetum</i> 9170, wraz z towarzyszącą mu bioróżnorodnością, zwłaszcza fauny: muchołówka mała <i>Ficedula parva</i> , muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i> , dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> , zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i> . Bardzo liczna populacja podlegającego ochronie mchu, należącego do wskaźników lasów pierwotnych - gładysza paprociowatego <i>Homalia trichomanoides</i> . Głównym celem ochrony jest zachowanie siedliska 9170 oraz znajdującego się tam starodrzewu dębowego. Wskazanie zinwentaryzowanej fauny oraz mchów stanowi jedynie ukazanie bioróżnorodności jaka występuje na obszarze planowanego rezerwatu. Ponadto propozycja Nadleśnictwa wskazująca na ujęcie w Programie Ochrony Przyrody na lata 2026–2035 dla Nadleśnictwa Czarna Białostocka zakazu wykonywania trzebieży i cięć rębnych w okresie lęgowym ptaków na obszarze planowanego rezerwatu nie stanowi wystarczającego

				zabezpieczenia do ochrony tego cennego obszaru i zachowania jego bioróżnorodności.
9.		<p>Wymieniony w celu ochrony owad saproksyliczny, zgniotek cynobrowy (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) jest owadem generalnie spotykanym podczas codziennych obowiązków pracowników terenowych. Nadleśnictwo kładzie duży nacisk na ochronę owadów saproksylicznych oraz dba o stałą podaż martwego drewna w różnych częściach Puszczy Knyszyńskiej, przy jednoczesnej trosce o miejsca z większą ilością martwego drewna, stanowiące ich refugia. W skali Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych wprowadzono systemowe rozwiązanie dotyczące ochrony owadów saproksylicznych. Szczegółowe wytyczne zostały zaktualizowane Zarządzeniem nr 5 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku z dnia 3 lutego 2025 roku w sprawie wytycznych dotyczących ochrony różnorodności biologicznej i stosowania dobrych praktyk w zakresie gospodarki leśnej oraz monitorowania i ochrony owadów saproksylicznych w ramach zrównoważonej gospodarki leśnej na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku. Nadleśnictwo w sposób systemowy gromadzi informacje o stwierdzonych stanowiskach owadów saproksylicznych oraz uwzględnia ich występowanie podczas realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej.</p>	niewzględniona	<p>Uwaga o charakterze ogólnym. Należy wskazać, iż zmieniono zapis dotyczący celu ochrony rezerwatu. Nadano mu następujące brzmienie: Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie starodrzewu dębowego i lasów grądowych wraz z towarzyszącymi im cennymi gatunkami flory i fauny.</p>

10.		Przywołany na samym końcu § 2 projektu zarządzenia gatunek mchu gładysz paprociowaty (<i>Homalia trichomanoides</i>) - zgodnie z polskim prawem jest gatunkiem objętym ochroną częściową [5]. Jest to gatunek często rejestrowany w tej części Nadleśnictwa, także na drzewach III klasy wieku i nie tylko na dębach. Spotykany jest także na pniach, które potrafi całkowicie opanować.	<i>niewwzględniona</i>	Uwaga o charakterze ogólnym. Należy wskazać, iż zmieniono zapis dotyczący celu ochrony rezerwatu. Nadano mu następujące brzmienie: Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie starodrzewu dębowego i lasów grądowych wraz z towarzyszącymi im cennymi gatunkami flory i fauny.
11.		Las grądowy <i>Tilio-carpinetum</i> 9170 jest powszechnym siedliskiem przyrodniczym występującym na terenie Puszczy Knyszyńskiej.		Uwaga o charakterze ogólnym, nie wymaga ustosunkowania się RDOŚ
12.		Zaznaczam, że wydzielania 67-c-00, 67-b-00, 68-a-00, 68-f-00 (łącznie 29,73 ha), objęte projektem rezerwatu, są Wyłączonym Drzewostanem Nasiennym (WDN) oraz otuliną WDN, w których i tak generalnie nie prowadzi się cięć rębnych. Prowadzone są jedynie cięcia sanitarne oraz trzebieże o charakterze negatywnym. Obszar jest istotny z naszego punktu widzenia pod kątem zapewnienia dostępu do dobrej jakości nasion dębowych. Warto zauważyć, że starodrzew dębowy występuje m.in. właśnie w wydzieleniach włączonych do WDN oraz otuliny.	<i>niewwzględniona</i>	Utworzenie rezerwatu przyrody wraz z wydzieleniami leśnymi stanowiącymi Wyłączony Drzewostan Nasienny nie wpłynie negatywnie na jego walory przyrodnicze i techniczne. RDOŚ w Białymstoku zamierza w najbliższym czasie opracowanie zadań ochronnych, które będą również odnosiły się do działań, jakie można wykonywać w oddz. 67-c-00, 67-b-00, 68-a-00, 68-f-00 (łącznie 29,73 ha) tj. Wyłączonym Drzewostanie Nasiennym. Zatem kwestia ta zostanie uregulowana w kolejnym dokumencie po powołaniu niniejszego rezerwatu.
13.		W kwestii ochrony starodrzewów dębowych zwraca się również uwagę, że powierzchnia drzewostanów dębowych ponad 100-letnich na terenie Nadleśnictwa Czarna Białostocka powiększa się.		Uwaga o charakterze ogólnym, nie wymaga ustosunkowania się RDOŚ
14.		Kolejnym argumentem przeciwko jest to, że na niemal 25 hektarach wydzielań proces odnowienia lasu już się rozpoczął.	<i>niewwzględniona</i>	Rozpoczęty proces odnowienia lasu, który na siedlisku 9170 jest często wskazany pod kątem dostosowania składu gatunkowego do siedliska jest zjawiskiem pozytywnie wpływającym na bioróżnorodność rezerwatu. Ponadto, po ustanowieniu przedmiotowego rezerwatu tutaj. Organ niezwłocznie przystąpi do

					opracowania zadań ochronnych ze szczególnym uwzględnieniem konieczności zachowania siedliska 9170, a także możliwości prowadzenia działań zmierzających do pielęgnowania siedliska.
15.			Wnosi się uwagę do samego uzasadnienia projektu R. Romanówka. Przedostatni akapit uzasadnienia sugeruje nieprzestrzeganie przez Nadleśnictwo polecenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska z 8 stycznia 2024 roku (tzw. Moratorium). Zarzut o nieuprawnionym wycięciu drzew został szczegółowo wyjaśniony przez Nadleśnictwo. Przeprowadzone cięcia sanitarne wykonano zgodnie z procedurą oraz były uzasadnione. Dodatkowe wyjaśnienia Ministerstwa Klimatu i Środowiska jednoznacznie wskazują, że uzasadnione cięcia sanitarne są dozwolone (ostatnie pismo MKiŚ w tej sprawie, znak: DLŁ-WGL.0335.3.2025 RD z 17 marca 2025 r.	<i>niewwzględniona</i>	Tut. Organ nie posiada dokumentacji, którą przywołuje Nadleśnictwo. Stwierdzenia dotyczące wycinki drzew, pomimo trwającego moratorium zostały stwierdzone na gruncie przez osoby wykonujące raport na potrzeby utworzenia przedmiotowego rezerwatu przyrody.
16.			W proj. rez. pomija się istnienie dojazdu pożarowego nr 1	<i>częściowo uwzględniona</i>	Planuje się udostępnienie dojazdu pożarowego odrębnym zarządzeniem RDOŚ.
17.	Romanówka	Lasonauci	Kwestionujemy powoływanie rezerwatu w podanej formie, ponieważ w obrębie Nadleśnictwa Czarna Białostocka jest wiele innych podobnych obszarów i należałoby dokładnie rozpatrzyć z jakiego powodu i który z nich miałby być objęty tą formą ochrony, niezrozumiałe jest dlaczego akurat tylko Romanówka w tej części Puszczy; być może propozycja jest pochopna i należy to omówić dokładniej.	<i>niewwzględniona</i>	RDOŚ w Białymstoku dysponuje dużą bazą inwentaryzacji przyrodniczych, monitoringów i ekspertyz wykonanych na obszarze województwa podlaskiego (w tym również z obszaru planowanego rezerwatu przyrody Romanówka). Teren ten wykazuje się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, gdyż obejmuje w stanie naturalnym mozaikę ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, a także siedliska zwierząt. Przy projektowaniu przebiegu rezerwatu dokonano szczegółowych analiz w oparciu o wiedzę ekspercką oraz uwarunkowania terenowe. Szczegółowym celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie starodrzewu dębowego, lasu grądowego <i>Tilio-carpinetum</i> 9170, wraz z towarzyszącą mu bioróżnorodnością, zwłaszcza fauny: muchołówka mała <i>Ficedula parva</i> , muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i> , dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> , zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i> . Bardzo liczna populacja podlegającego ochronie mchu, należącego do wskaźników lasów pierwotnych - gładysza paprociowatego <i>Homalia trichomanoides</i> .

					Głównym celem ochrony jest zachowanie siedliska 9170 oraz znajdującego się tam starodrzewu dębowego.
18.	Romanówka	Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	OTOP w pełni popiera powołanie aktualnie procedowanych 11 nowych rezerwatów przyrody i powiększanych 3 istniejących w województwie podlaskim. Obiekty te jako miejsca o wysokich walorach przyrodniczych uzupełnią sieć istniejących obszarów chronionych zapewniając im trwałą i formalną ochronę. W szczególności wartościowe jest obejmowanie ochroną naturalnych cieków wodnych i jezior wraz z przylegającymi do nich siedliskami podmokłymi oraz lasów o wysokim stopniu naturalności i stanowiących cenne siedliska i siedliska cennych gatunków. Objęcie ich ochroną jako rezerwatów przyrody stanowić będzie wartościowy krok w kierunku osiągnięcia celów stawianych w unijnej Strategii na rzecz Bioróżnorodności.		Uwaga o charakterze ogólnym, nie wymaga ustosunkowania się RDOŚ.
19.			W przypadku, gdy nie koliduje to z potrzebami ochrony gatunków wrażliwych, wnioskujemy o rozważenie udostępnienia obszarów powoływanych rezerwatów dla lokalnych społeczności na cele niekomercyjne.	<i>uwzględniona</i>	W ramach planowanego udostępnienia rezerwatu przyrody przewiduje się udostępnienie w zakresie możliwości pieszego poruszania się, zbierania na terenie rezerwatu grzybów i owoców runa leśnego, jeżeli nie wpłynie to negatywnie na cel ochrony rezerwatu. RDOŚ w Białymstoku dokona szczegółowej analizy w powyższym zakresie.
20.			Cenne jest wyznaczenie wokół projektowanych rezerwatów otulin. Ze względów praktycznych warto rozważyć - zamiast buforu - objęcie otuliną całych wydzieleń leśnych zachodzących na pas buforu.	<i>uwzględniona</i>	Otulinę stanowią całe wydzielania leśne.
21.	Romanówka	Podlaska Izba Rolnicza	Wprowadzenie rezerwatów wiąże się z restrykcyjnymi ograniczeniami w użytkowaniu gruntów. Nawet jeśli projektowane rezerваты w większości obejmują tereny leśne i torfowiskowe, ich	<i>niewzględniona</i>	Rezerwat przyrody wraz z otuliną obejmuje obszar gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Nadleśnictwa Czarna Białostocka. Utworzenie rezerwatu nie ograniczy sposobu korzystania z nieruchomości będących własnością osób fizycznych. Powierzchnia planowanego rezerwatu

		ustanowienie może oddziaływać pośrednio na funkcjonowanie gospodarstw, m.in. poprzez ograniczenia w dostępie do infrastruktury, wody oraz wpływ na sąsiadujące grunty. Taka ingerencja może prowadzić do spadku dochodów rolników i zagrożenia stabilności lokalnych gospodarstw.		stanowi nikły ułamek powierzchni całego kompleksu leśnego Puszcza Knyszyńska, w związku z tym uznano, że utworzenie rezerwatu nie wpłynie negatywnie na gospodarkę łowiecką na tym obszarze. Na tym obszarze nigdy nie było planowane prowadzenie sieci infrastruktury, w związku z czym utworzenie rezerwatu nie wpłynie negatywnie na ten obszar działalności rolniczej. Ponadto w ramach planowanego udostępnienia rezerwatu przyrody przewiduje się udostępnienie w zakresie możliwości pieszego poruszania się, zbierania na terenie rezerwatu grzybów i owoców runa leśnego.
22.		Tworzenie rezerwatów znacząco ograniczy możliwość prowadzenia gospodarki łowieckiej. Skutkiem tego będzie wzrost liczby szkód w uprawach, szczególnie ze strony dzików, jeleni i łosi. Pomimo tego, że koła łowieckie są zobowiązane do wypłaty odszkodowań, to skala możliwych szkód może przekroczyć ich możliwości finansowe i organizacyjne. Dla wielu rolników oznacza to realną utratę części lub całości plonów, co wpływa bezpośrednio na ich dochody i bezpieczeństwo ekonomiczne.	niewzględniona	Utworzenie rezerwatu nie ograniczy sposobu korzystania z nieruchomości będących własnością osób fizycznych. Powierzchnia planowanego rezerwatu stanowi nikły ułamek powierzchni całego kompleksu leśnego Puszcza Knyszyńska, w związku z tym uznano, że utworzenie rezerwatu nie wpłynie negatywnie na gospodarkę łowiecką na tym obszarze. Jednakże prowadzenie gospodarki łowieckiej powinno być zmodyfikowane z uwagi na utworzenie nowej formy ochrony przyrody. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody, na terenie rezerwatu przyrody zabrania się polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody.
23.		Wprawdzie formalne konsultacje społeczne są prowadzone, nie zapewniają one rzeczywistego wpływu lokalnych społeczności na decyzje administracyjne. Granice niektórych planowanych rezerwatów wyznaczone zostały bez uwzględnienia kontekstu społeczno-gospodarczego oraz interesów mieszkańców, co budzi uzasadnione obawy o marginalizację głosu rolników.	niewzględniona	Konsultacje społeczne w sprawie utworzenia 11 nowych oraz powiększenia 3 istniejących rezerwatów przyrody trwały 21 dni. W tym czasie, każdy zainteresowany miał prawo zapoznać się z planowanymi do utworzenia rezerwatami przyrody i wnieść swoje uwagi.

24.	Wyłączenie kolejnych terenów spod użytkowania gospodarczego oraz ograniczenia wynikające z ochrony rezerwatuowej mogą prowadzić do blokowania inwestycji lokalnych zarówno drogowych, jak i usługowych — szczególnie na terenach wiejskich. To realne zagrożenie dla rozwoju społeczności lokalnych i poprawy warunków życia mieszkańców.		Uwaga o charakterze ogólnym, nie wymaga ustosunkowania się RDOŚ
25.	Projekty nie zakładają rozważenia innych, bardziej elastycznych form ochrony, takich jak sieć Natura 2000, programy rolno-środowiskowe czy lokalne inicjatywy ochrony przyrody. Takie rozwiązania umożliwiłyby współistnienie działań ochronnych z działalnością rolniczą, bez konieczności nakładania tak dotkliwych ograniczeń.	<i>nieuwzględniona</i>	Uwaga o charakterze ogólnym. Teren, na którym planuje się utworzenie rezerwatu przyrody Romanówka położony jest w obszarze Natura 2000 Ostoja Knyszyńska. Brak alternatywnych rozwiązań dla planowanego utworzenia rezerwatu przyrody, gdyż jest to zgodne z ustawą o ochronie przyrody.
26.	W imieniu rolników i delegatów Podlaskiej Izby Rolniczej apelujemy o wstrzymanie prac nad tworzeniem i powiększaniem rezerwatów, które w obecnym kształcie mogą negatywnie wpłynąć na sytuację rolników i rozwój regionu. Wnioskujemy o przeprowadzenie rzetelnej analizy skutków społeczno-ekonomicznych, uwzględniającej realny wpływ projektów na rolnictwo, gospodarkę łowiecką i lokalny rozwój oraz zagwarantowanie realnego udziału rolników i mieszkańców wsi w procesie decyzyjnym, nie tylko w formie formalnych konsultacji, ale poprzez wspólne opracowanie rozwiązań zrównoważonych.	<i>nieuwzględniona</i>	Konsultacje społeczne w sprawie utworzenia 11 nowych oraz powiększenia 3 istniejących rezerwatów przyrody trwały 21 dni. W tym czasie, każdy zainteresowany miał prawo zapoznać się z planowanymi do utworzenia rezerwatami przyrody i wnieść swoje uwagi.
27.	Ponadto wnioskujemy o rozważenie alternatywnych form ochrony przyrody, które nie wyłączają wielkopowierzchniowych terenów z użytkowania, lecz umożliwiają	<i>nieuwzględniona</i>	Planowany rezerwat Romanówka stanowi w całości grunty Skarbu Państwa znajdujące się w całości w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Czarna Białostocka. Utworzenie rezerwatu nie ograniczy sposobu korzystania z nieruchomości będących własnością osób

			zachowanie równowagi między ochroną środowiska a prowadzeniem gospodarki rolnej. Uzupełnienie analizy o ocenę szkód łowieckich i możliwości kompensacyjnych oraz wdrożenie realnych rekompensat za szkody łowieckie oraz wsparcie łowiectwa zaradczego		fizycznych. Powierzchnia planowanego rezerwatu stanowi nikły ułamek powierzchni całego kompleksu leśnego Puszcza Knyszyńska, w związku z tym uznano, że utworzenie rezerwatu nie wpłynie negatywnie na gospodarkę łowiecką na tym obszarze. Jednakże prowadzenie gospodarki łowieckiej powinno być zmodyfikowane z uwagi na utworzenie nowej formy ochrony przyrody.
28.	Romanówka	PTTK w Warszawie	włączenie w granice rezerwatów terenów prywatnych łąk, pastwisk i nieużytków, w tym mokradeł, które położone są jako enklawy śródleśne, i spełniają ważne funkcje przyrodnicze. W przeciwnym wypadku będą to enklawy włączone do obwodów łowieckich i ustawione na nich ambony myśliwskie, zamiast wież widokowych dla obserwacji przyrodniczych; włączenie w granice rezerwatów gruntów innej własności, a do czasu uzyskania zgody lub wykupienia na rzecz Skarbu Państwa wyznaczenia ich jako otuliny rezerwatów.	<i>niewuwzględniona</i>	Grunty stanowiące własność osób fizycznych nie mogą być włączone w granice rezerwatu przyrody bez ich zgody. Utworzenie rezerwatu nie ograniczy sposobu korzystania z nieruchomości będących własnością osób fizycznych. W przypadku uzyskania zgody osób fizycznych na objęcie ich działek ochroną rezerwatową, RDOŚ w Białymstoku poczyni kroki celem powiększenia rezerwatu. Na tym etapie jest to niemożliwe.
29.	Romanówka	Towarzystwo Biebrzańskie	Towarzystwo Biebrzańskie wyraża poparcie dla utworzenia rezerwatu przyrody w proponowanym zakresie, mającym na celu ochronę starodrzewu dębowego, lasu grądowego Tilio-carpinetum 9170, wraz z towarzyszącymi mu gatunkami. Ekosystemy tego typu są bardzo rzadkie w województwie podlaskim i występują głównie w parkach narodowych. Planowany rezerwat położony jest w ważnym, leśnym korytarzu ekologicznym, łączącym Puszczę Knyszyńską z doliną Biebrzy i Puszczą Augustowską. Takie obszary (nawet niewielkie powierzchniowo) leżące poza parkami narodowymi mogą pełnić rolę siedlisk pomostowych (tzw. stepping stones) umożliwiając migrację		Uwaga o charakterze ogólnym, nie wymaga ustosunkowania się RDOŚ.

			bardziej mobilnych organizmów związanych z tego typu ekosystemami, łącząc ze sobą subpopulacje danego gatunku.		
30.	Romanówka	osoby fizyczne (03.07.2025 r.); osoby fizyczne (04.07.2025 r.); Zakład Usług Leśnych Acer Jarosław Harmuszkiewicz	<p>1. Brak wystarczających ekspertyz i analiz przyrodniczych W dokumentach dotyczących projektu rezerwatu Romanówka brakuje szczegółowych ekspertyz i map stanowiskowych potwierdzających unikalność i trwałość wskazanych wartości przyrodniczych. Wymienione siedliska i gatunki ptaków występują powszechnie także poza projektowanym obszarem, a brak danych o wielkości populacji i kondycji siedlisk uniemożliwia ocenę, czy powołanie rezerwatu jest uzasadnione.</p> <p>2. Brak wglądu do planu ochrony rezerwatu W projekcie zarządzenia nie przedstawiono planu ochrony, który jest potrzebny, aby ocenić sens tworzenia rezerwatu i sprawdzić, czy zaproponowane metody ochrony faktycznie odpowiadają potrzebom siedlisk i gatunków, które tam występują. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. plan ochrony może powstać w terminie 5 lat od utworzenia rezerwatu, co oznacza, że przez wiele lat rezerwat będzie funkcjonować bez konkretnych działań ochronnych, a cała ochrona będzie ograniczać się jedynie do wprowadzonych zakazów. To może wcale nie służyć przyrodzie, a wręcz prowadzić do pogorszenia stanu siedlisk i gatunków.</p>	niewuwzględniona	<p>1. RDOŚ w Białymstoku dysponuje dużą bazą inwentaryzacji przyrodniczych, monitoringów i ekspertyz wykonanych na obszarze województwa podlaskiego (w tym również z obszaru planowanego rezerwatu przyrody Romanówka). Teren ten wykazuje się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, gdyż obejmuje w stanie naturalnym mozaikę ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, a także siedliska roślin, zwierząt i porostów. Przy projektowaniu przebiegu rezerwatu dokonano szczegółowych analiz w oparciu o wiedzę ekspercką oraz uwarunkowania terenowe.</p> <p>2. Niezwłocznie po utworzeniu rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu. Ponadto w ciągu 5 lat od powołania rezerwatu przyrody Romanówka zostanie opracowany Plan ochrony dla tego rezerwatu.</p> <p>3. Zapisy Planów Zadań Ochronnych odnoszą się do siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin, zwierząt i grzybów będących przedmiotami ochrony danego obszaru Natura 2000. W granicach planowanego rezerwatu przyrody oprócz płatów siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska znajdują się również drzewostany i siedliska inne niż "naturowe", co do których zapisy PZO nie obowiązują. W celu utrzymania ogólnej bioróżnorodności należy zachować ciągłość przestrzenną drzewostanów. Ponadto, w celu zabezpieczenia naturalnych procesów, obszar powinien być wyłączony z gospodarki leśnej, a ochrona rezerwatowa jest w tym celu odpowiednim narzędziem.</p> <p>4. Niezwłocznie po utworzeniu rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu. Uwzględni on również</p>

Bez planu ochrony trudno rzetelnie ocenić, czy utworzenie rezerwatu w zaproponowanym kształcie ma sens i będzie skuteczne.

3. Natura 2000

Obszar projektowanego rezerwatu znajduje się już w granicach obszaru Natura 2000, co oznacza, że podlega skutecznej ochronie wynikającej z przepisów krajowych i unijnych. Ochrona w ramach Natura 2000 jest wystarczająca do zachowania siedlisk i gatunków występujących na tym terenie, dlatego dodatkowe powołanie rezerwatu nie jest potrzebne i nie wniesie realnej wartości przyrodniczej. Dokumentacja projektowa nie wskazuje, co dodatkowego miałby wnieść rezerwat w stosunku do istniejącej ochrony w ramach Natura 2000 ani jak utworzenie rezerwatu przyczyni się do poprawy stanu siedlisk i gatunków.

4. Niezasadność biernej ochrony grądów

Jako cel ochrony rezerwatu wskazano zbiorowiska grądowe (9170), które w dobie niedoboru opadów i pogarszających się warunków wodnych ulegają szybkim przekształceniom. Wymagają one czynnych działań ochronnych (np. regulacji stosunków wodnych, zabiegów pielęgnacyjnych), a nie biernej ochrony rezerwatowej, która może przyspieszyć degradację siedlisk zamiast je chronić.

4. Brak odniesień do ochrony przeciwpożarowej

Projekt rezerwatu nie zawiera zapisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej ani kwestii utrzymania dróg pożarowych, co budzi istotne wątpliwości w kontekście rosnącego zagrożenia pożarami lasów w

konieczność ochrony lub odtworzenia siedliska 9170 znajdującego się licznie na obszarze przedmiotowego rezerwatu przyrody. W przypadku stwierdzenia konieczności, drzewostan znajdujący się na siedlisku 9170 zostanie przebudowany.

5. W celu zabezpieczenia przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka wyznaczono otulinę. Przy projektowaniu przebiegu rezerwatu i jego otuliny dokonano szczegółowych analiz w oparciu o wiedzę ekspercką oraz uwarunkowania terenowe.

6. W ustawie o ochronie przyrody brak jest zapisów, które nakazywałyby Regionalnym Dyrekcjom Ochrony Środowiska przeprowadzanie analiz skutków gospodarczych z uwagi na planowane powołanie nowego rezerwatu przyrody. Jak sam autor wskazuje, drzewostan planowany do objęcia ochroną rezerwatową posiada jeden z najcenniejszych sortymentów drzewnych Nadleśnictwa Czarna Białostocka. Zatem należy jednoznacznie stwierdzić, iż przedmiotowy obszar zasługuje na jedną z najwyższych form ochrony przyrody. Ponadto, jak już wcześniej wspomniano drzewostany na siedlisku 9170, które mają wejść w skład omawianego rezerwatu objęte są zapisami PZO dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska, co potwierdza konieczność zachowania tych siedlisk lub ich poprawy. Nie wyklucza się konieczności prowadzenia cięć odnowieniowych na obszarze planowanego rezerwatu w celu przebudowy drzewostanów na siedlisku 9170.

7. Cyt. z uzasadnienia projektu Zarządzenia RDOŚ w Białymstoku: Pomimo wprowadzenia moratorium na wycinkę starych drzew, które dotyczyło również obszaru rezerwatu „Romanówka” na jego powierzchni stwierdzono wycięcie przynajmniej 10 okazałych dębów na początku 2024r. Nawet moratorium nie zapewnia odpowiedniej ochrony obiektu, co stanowi uzasadnienie dla podjęcia ochrony rezerwatowej. Przedmiotowy akapit z uzasadnienia Zarządzenia RDOŚ ma jedynie charakter informacyjny i opisujący stan na gruncie. Moratorium nie stanowi formy ochrony przyrody i dlatego podejmowane są kroki celem objęcia przedmiotowego drzewostanu formą ochrony przyrody jaką jest rezerwat przyrody.

8. Rezerwat przyrody stanowi jedną z najwyższych form ochrony przyrody w Polskim prawie. Obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i

regionie. W ostatnich latach obserwuje się coraz większą liczbę pożarów w lasach, co wymaga bieżącego dostępu do terenu i możliwości szybkiego reagowania służb leśnych, czego ochrona bierna rezerwatu nie zapewnia.

5. Brak uzasadnienia otuliny

Dokumentacja nie zawiera uzasadnienia dla wyznaczenia otuliny w zaproponowanym kształcie i powierzchni, ani opisu jej roli w ochronie rezerwatu. W związku z tym nie ma możliwości oceny zasadności ustanowienia otuliny w takiej formie.

6. Brak analiz skutków gospodarczych

W dokumentacji dotyczącej utworzenia rezerwatu Romanówka brak jest analizy skutków gospodarczych, jakie powołanie rezerwatu spowoduje dla gospodarki leśnej oraz lokalnej społeczności. Nie przedstawiono szacunku wpływu ograniczeń wynikających z reżimu ochronnego na realizację zadań gospodarki leśnej, dostępność drewna ani potencjalnych kosztów dla zarządcy terenu. Jest to szczególnie istotne, ponieważ na powierzchni projektowanego rezerwatu znajduje się jeden z najcenniejszych sortymentów w Nadleśnictwie Czarna Białostocka, ważny dla zaopatrzenia lokalnych tartaków. Na tej powierzchni pracują zakłady usług leśnych, dla których ograniczenie prac pozyskaniowych oznacza zmniejszenie przychodów. Brak takich analiz uniemożliwia ocenę racjonalności i proporcjonalności proponowanej formy ochrony w stosunku do kosztów społecznych i gospodarczych.

7. Bezzasadne powoływanie się na

siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi. W art. 15 ustawy o ochronie przyrody wskazano zakazy, które obowiązują w rezerwach przyrody, za których złamanie grozi kara aresztu lub grzywny. Stosowanie się do zakazów ujętych w art. 15 uop stanowi najwyższą formę ochrony bioróżnorodności. 9. Niezwłocznie po utworzeniu rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Zgodnie z PZO dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska jednym z celów działań ochronnych dla siedliska 9170 jest zachowanie powierzchni siedliska i utrzymanie w niepogorszonym stanie wszystkich stwierdzonych płatów siedliska. Zatem działania, które zostaną zaplanowane w zadaniach ochronnych dla rezerwatu przyrody Romanówka będą zgodne z zapisami PZO.

			<p>moratorium</p> <p>Powoływanie się w uzasadnieniu rezerwatu na moratorium z dnia 8 stycznia 2024 r. jest bezcelowe, ponieważ dokument ten pozostaje w sprzeczności z nadrzędnymi aktami prawnymi regulującymi gospodarkę leśną, w tym z ustawą o lasach oraz Planami Urządzenia Lasu. Moratorium nie stanowi podstawy prawnej do ograniczania gospodarki leśnej ani nie może zastępować trwałych, prawnie umocowanych form ochrony przyrody.</p> <p>8. Certyfikacja</p> <p>Teren Nadleśnictwa Czarna Białostocka, na którym planuje się rezerwat, jest objęty certyfikatami FSC i PEFC, które zapewniają ochronę bioróżnorodności i zrównoważoną gospodarkę leśną. Nie wskazano, co rezerwat wniesie ponad ochronę już realizowaną w ramach tych systemów.</p> <p>9. Utrata bioróżnorodności</p> <p>Z analizy zmian w szacie roślinnej Puszczy Białowieskiej (Matuszkiewicz, 2011; Changes in the forest associations of Poland's Białowieża Primeval Forest in the second half of the 20th century) wynika, że na obszarach objętych ochroną bierną doszło do stopniowego zanikania grądów wskutek braku działań ochronnych, co umożliwiło ekspansję świerka. W efekcie zamiast utrzymania i wzmacniania bioróżnorodności charakterystycznej dla grądów, ochrona bierna prowadziła do ich regresu i uproszczenia struktury gatunkowej.</p>		
31.	Romanówka	osoba fizyczna	Popieramy projekty, prosimy o udostępnienie rezerwatów do pieszych wędrówek w miarę zadań ochronnych	<i>uwzględniona</i>	W ramach planowanego udostępnienia rezerwatu przyrody przewiduje się udostępnienie w zakresie możliwości pieszego poruszania się, zbierania na terenie rezerwatu grzybów i owoców

			tam gdzie jest to możliwe, np istniejącymi już wydeptanymi ścieżkami		runa leśnego, jeżeli nie wpłynie to negatywnie na cel ochrony rezerwatu. RDOŚ w Białymstoku dokona szczegółowej analizy w powyższym zakresie.
32.	Romanówka	osoba fizyczna	<p>Stworzenie lub powiększenie rezerwatów stanowi zagrożenie dla procesów, jakie stworzyły obecny, wartościowy charakter tych obszarów. Obszary te uzyskały swój charakter również w wyniku pielęgnacji realizowanej m.in. w ramach działań gospodarczych, które obejmowały też pozyskanie drewna. Powołanie rezerwatów (wraz z otulinami) utrudni lub wręcz uniemożliwi prowadzenie tych prac, przez co procesy nadające obecny, wyjątkowy kształt tego obszaru ustaną. To ogromne zagrożenie, jakiego należy uniknąć. Należy przypomnieć, że prace realizowane na tych obszarach podlegają kontroli zgodnie z Ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach i innymi aktami prawnymi, a tworzenie nowego reżimu kontroli administracyjnej jest tu po prostu nieuzasadnione. Wobec powyższego sprzeciwiam się utworzeniu lub powiększeniu tych rezerwatów.</p>	niewwzględniona	Niezwłocznie po utworzeniu rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu.
33.			<p>Stworzenie lub powiększenie rezerwatów stanowi zagrożenie dobrobytu lokalnej społeczności. Obszary planowanych rezerwatów (nowych lub powiększanych, wraz z otulinami) stanowią ważne miejsce aktywności gospodarczej, w tym pozyskania drewna. Stanowi ono ważny surowiec dla lokalnej gospodarki, a uszczuplenie tego zasobu doprowadziłoby do osłabienia lub zapaści nie tylko firm pozyskujących drewno, ale i całego otoczenia biznesowego (przetwórstwo drewna, wytwarzanie wyrobów</p>	niewwzględniona	Uwaga o charakterze ogólnym. Nie wskazano w jaki sposób tworzenie rezerwatów przyrody ma wpływać negatywnie na dobrobyt lokalnej społeczności. Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi.

drewnianych oraz sektor firm usługowych obsługujących przemysł i pracowników). Zjawiska te grożą **osłabieniem kapitału społecznego** np. poprzez migrację zarobkową lub zmniejszenie aktywności gospodarczej. Należy przywołać, że wyłączenie pozyskania drewna przynosi ogromne koszty dla społeczeństwa Polski i gospodarki zarówno w skali makro jak i lokalnej. Szacuje się, że średni przyrost drewna w Polsce to $7,5 \text{ m}^3/\text{ha}$, rocznie (grubizna netto, czyli pozyskanie), a średnia cena za 2024 r. to 277 zł/m^3 . Co prawda może się wydawać, że dla lokalnej gospodarki wyłączenie jednego ha lasów to utrata „tylko” ok. 2077 zł/ha , rocznie ($7,5 \text{ m}^3/\text{ha} / \text{rok} \times 277 \text{ zł/m}^3 = 2077 \text{ zł/ha} / \text{rok}$), ale ponieważ nawet 95% drewna jest przerabiane w Polsce na gotowe produkty, to dla gospodarki całej Polski jest to utrata znacznie wyższa. Przyjmuje się, że wartość drewna przy przetwarzaniu na gotowe produkty rośnie średnio 6-krotnie (a potem te produkty dystrybutorzy sprzedają na całym świecie za kwotę jeszcze nawet 2 razy wyższą). Zatem można przyjąć, że wyłączenie pozyskania drewna na tylko **1 ha może generować straty przekraczające 12,5 tys zł, rocznie**. Wystawienie lokalnych społeczności na tak duże ryzyko nie jest uzasadnione. **Wobec powyższego sprzeciwiam się utworzeniu lub powiększeniu tych rezerwatów.**

34.	<p>Stworzenie lub powiększenie rezerwatów może utrudnić lub uniemożliwić odbudowę potencjału lokalnej społeczności. Choć przedmiotowy obszar mógłby pomóc generować dodatkowe korzyści (np. z rozwoju turystyki), to trudno oczekiwać, że zrównoważą one korzyści utracone w wyniku osłabienia aktualnej aktywności gospodarczej. Choć w skali Polski turystyka generuje istotne przychody, to jednak bardzo niewiele obszarów osiąga na tyle wysokie przychody z turystyki, by móc z powodzeniem podporządkowywać lokalny ustrój turystyce. Jest to możliwe wtedy i tylko wtedy, gdy zbiegnie się wiele czynników (geograficznych, historycznych, gospodarczych itd.), ale znając przedmiotowy obszar oceniam, że na taki zbieg liczyć tu nie można, więc odpowiednio duży rozwój turystyki tu nie nastąpi. Co więcej, należy przypomnieć, że istotą rezerwatu jest zabezpieczenie przyrody przed negatywnym oddziaływaniem przez człowieka. Turystyka zawsze taki wpływ generuje (już choćby przez hałas czy płoszenie zwierzęcy przez turystów chcących się dostać do miejsc cennych przyrodniczo) i pozostanie kwestią czasu nadejście chwili, w której trzeba ograniczyć ruch turystyczny w trosce o walory przyrodnicze obszaru. To nadwątliliby już i tak prawdopodobnie wątłe korzyści dla przedmiotowych obszarów. Dlatego sprzeciwiam się utworzeniu lub powiększeniu tych rezerwatów.</p>	<p><i>niewwzględniona</i></p>	<p>Uwaga o charakterze ogólnym. W ramach planowanego udostępnienia rezerwatu przyrody przewiduje się udostępnienie w zakresie możliwości pieszego poruszania się, zbierania na terenie rezerwatu grzybów i owoców runa leśnego. Zgodnie z ustawą o dochodach samorządu terytorialnego przewiduje się subwencje ekologiczne (dopłaty, które trafią do samorządów) z tytułu powierzchni obszarów chronionych. Nowe rezerваты przyrody zwiększą atrakcyjność turystyczną regionu, co powinno wiązać się ze zwiększonymi dochodami z tytułu turystyki. Rezerваты stanowią miejsca w których doświadczamy usług ekosystemowych, również rekreacji i relaksacji, co przekłada się na redukcję stresu a tym samym ułatwia życie mieszkańcom regionu. Rezerваты w Puszczy Knyszyńskiej stanowią obecnie zaledwie kilka procent powierzchni, co w żaden sposób nie przekłada się na ograniczenie gospodarki leśnej.</p>
-----	--	-------------------------------	--

35.	<p>Powoływanie lub powiększenie rezerwatów stanowi zbędną nadgorliwość. Choć przyroda Polski zasługuje na ochronę, to <u>nie jest</u> to jednoznaczne z koniecznością obejmowania nowych obszarów formami ochrony przyrody. Już teraz prawie 40% powierzchni Polski znajduje się pod różnymi formami ochrony przyrody, co stawia Polskę na 3 miejscu wśród krajów UE (a) (wykaz źródeł poniżej). Należy tu też podkreślić, że społeczeństwo potrzebuje nie tylko kontaktu z przyrodą, ale potrzebuje też silnej, racjonalnej gospodarki. Choć potoczna narracja nierzadko sugeruje, że gospodarka zagraża przyrodzie, to rzeczywisty obraz jest znacząco odmienny: <u>racjonalna gospodarka od lat pomaga chronić przyrodę</u>. Przykładami tego są choćby: (1) wzrost lesistości Polski – obecnie prawie 30% powierzchni pokrywają lasy, choć jeszcze w latach 40 XX w. było to zaledwie ok. 20% (b) Ogromny wzrost powierzchni dokonał się w lasach o funkcji gospodarczej, co równolegle stworzyło fenomenalne warunki dla prowadzenia ochrony przyrody w Polsce; (2) wzrost liczebności populacji gatunków, jakie w przeszłości uznawano za rzadkie lub zagrożone wyginięciem – np. bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>) (c), dzik (<i>Sus scrofa</i>) (d), niedźwiedź bruntany (<i>Ursus arctos</i>) (e), wilk szary (<i>Canis lupus</i>) (f) i wiele innych. Wobec powyższego sprzeciwiam się utworzeniu lub powiększeniu tych rezerwatów.</p>	<p><i>nieuwzględniona</i></p>	<p>Uwaga o charakterze ogólnym. Niezwłocznie po utworzeniu rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu. Przewiduje się również działania z zakresu ochrony czynnej.</p>
-----	---	-------------------------------	---

36.		<p>Powoływanie lub powiększenie rezerwatów stanowi zagrożenie dla ciągłości zjawisk ekologicznych. Należy podkreślić, że ochronie podlega przyroda jako całość, a nie tylko arbitralnie wybrane stadia rozwoju ekosystemów. Choć w potocznej narracji nierzadko pojawiają się twierdzenie jak to, że <i>szczególnie cenne są starolasy (g)</i> (czyt. inne siedliska są mniej cenne), to jest to twierdzenie niezgodne z istotą ochrony przyrody. Cenne dla przyrody są rozmaite stadia rozwoju ekosystemów (np. młodnik powstający na miejscu rębni przyciąga cenne gatunki, jakie nie radzą sobie w starszych lasach). W wielu miejscach to również dzięki działaniom gospodarczym dochodzi do korzystnych przemian w ekosystemach, co owocuje różnorodną mozaiką nisz ekologicznych, z jakich mogą korzystać liczne gatunki, w tym gatunki chronione. Jednak <u>tworzenie rezerwatów</u> może zagrażać ciągłości działań gospodarczych, a przez to <u>może godzić w trwałość form przyrody jakie znamy dziś</u>. Jednym z przykładów zaburzania ciągłości zjawisk ekologicznych są zmiany liczebności populacji ptaków w Polsce. Dane wskazują, że liczebność ptaków leśnych rośnie, a terenów krajobrazu rolniczego i terenów podmokłych maleje (h). Tym bardziej pokazuje to, że prowadzona dotychczas gospodarka leśna sprzyja wielu gatunkom ptaków (ptaków leśnych, w szczególności). Przerywanie ciągłości gospodarki leśnej poprzez powoływanie lub powiększenie rezerwatów stanowi zagrożenie dla wielu gatunków, w tym ptaków leśnych i innych. Wobec</p>	<p><i>nieuwzględniona</i></p>	<p>Uwaga o charakterze ogólnym. Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi. Rezerваты przyrody odgrywają kluczową rolę w ochronie różnorodności biologicznej. Chronią one unikalne ekosystemy, które są siedliskiem dla wielu gatunków roślin i zwierząt, często zagrożonych wyginięciem. Dzięki rezerwatom przyrody możliwe jest zachowanie naturalnych procesów ekologicznych, takich jak cykl życia, migracje czy interakcje między organizmami.</p>
-----	--	---	-------------------------------	---

			powyższego sprzeciwiam się utworzeniu lub powiększeniu tych rezerwatów.		
37.			W podsumowaniu powyższych uwagi pragnę podkreślić, że nadmiar ochrony również stanowi zagrożenie . Nadmierny nacisk na obejmowanie obszarów formami ochrony może zagrażać racjonalnej gospodarce, a przez to może zagrażać społeczeństwu (i to na wiele rozmaitych sposobów np. poprzez obniżenie tzw. kapitału społecznego) oraz przyrodzie. Innymi słowy, <u>powoływanie lub powiększanie rezerwatów może być wprost niezgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju</u> . I również dlatego się temu sprzeciwiam.	niewwzględniona	Uwaga o charakterze ogólnym. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie siedliska 9170 oraz znajdującego się tam starodrzewu dębowego. Niezwłocznie po utworzeniu rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu. Zatem jest działaniem celowym i opartym na rzetelnej analizie zgromadzonej dokumentacji przyrodniczej oraz wiedzy eksperckiej.
38.	Romanówka	osoba fizyczna	W związku z prowadzoną konsultacją na temat tworzenia nowych lub powiększenia już istniejących rezerwatów przyrody chciałbym wyrazić swoją obawę o prowadzenie gospodarki łowieckiej .	niewwzględniona	Powierzchnia planowanego rezerwatu stanowi nikły ułamek powierzchni całego kompleksu leśnego Puszcza Knyszyńska, w związku z tym uznano, że utworzenie rezerwatu nie wpłynie negatywnie na gospodarkę łowiecką na tym obszarze. Jednakże, prowadzenie gospodarki łowieckiej powinno być zmodyfikowane z uwagi na utworzenie nowej formy ochrony przyrody. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody, na terenie rezerwatu przyrody zabrania się polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody.
39.	Romanówka	osoba fizyczna	Nie twżeniu nowych rezerwatów.		Uwaga o charakterze ogólnym, nie wymaga ustosunkowania się RDOŚ
40.	Romanówka	osoba fizyczna	Chciałbym wyrazić swoje zaniepokojenie planami tworzenia nowych rezerwatów przyrody i poszerzania granic tych istniejących. Uważam, że jest to działanie szkodliwe zarówno dla gospodarki prowadzonej przez człowieka, jak i dla samego dobrostanu zwierząt dziko żyjących. Tworzenie nowych rezerwatów będzie bowiem wpływało negatywnie na postrzeganie zwierząt dzikich, szczególnie	niewwzględniona	Uwaga o charakterze ogólnym. Nie wskazano w jaki sposób tworzenie rezerwatów przyrody ma wpływać negatywnie na gospodarkę prowadzoną przez człowieka i dobrostan zwierząt. Niezwłocznie po utworzeniu rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu.

			przez społeczności wiejskie. Warto też odnotować coraz częstsze głosy środowisk naukowych mówiące o większej potrzebie ochrony czynnej w miejsce ochrony biernej.		
41.	Romanówka	Procam Polska	<p>Dzień dobry wiem że trwają konsultacje społeczne w sprawie tworzenia nowych rezerwatów w województwie Podlaskim i na terenie całej Polski, dlatego ośmielę się napisać kilka zdań w tej kwestii. Pracuję w branży rolnej, zajmuje się produkcją roślinną i produkcją zwierzęcą czyli jestem czynnym rolnikiem. Dodatkowo jestem kierownikiem firmy handlowej największej na terenie całej Polski, która zajmuje dostarczaniem produktów do produkcji roślinnej. Mam bardzo dużo kontaktów z producentami rolnymi. I uważam że, nie chodzi tu o ochronę przyrody, lecz raczej o ograniczanie produkcji głównie rolnej i leśnej, znam rzeszę profesjonalnych przedsiębiorców rolnych jak i leśnych którzy obawiają się działań ministerstwa klimatu. Stawiam stanowczy sprzeciw takim działaniom, dodatkowo nadmienię, że moi koledzy z branży rolnej też włączają się i będą oponentami tego typu działań, które są nielogiczne, bo w terenie gdzie 80 procent społeczeństwa żyje z rolnictwa i leśnictwa czyli chodzi głównie o Województwo podlaskie będą zamykane podstawowe gałęzie gospodarki i tworzona niby turystyka czyli skansen bo inaczej tego nie da się nazwać.</p>		Uwaga o charakterze ogólnym, nie wymaga ustosunkowania się RDOŚ
42.	Romanówka	osoba fizyczna	Jestem przeciw tworzeniu nowych rezerwatów z uwagi na ograniczenie możliwości polowania. Spowoduje to zwiększenie szkód rolniczych oraz	<i>niewwzględniona</i>	Uwaga o charakterze ogólnym. Powierzchnia planowanego rezerwatu stanowi nikły ułamek powierzchni całego kompleksu leśnego Puszcza Knyszyńska, w związku z tym uznano, że utworzenie rezerwatu nie wpłynie negatywnie na gospodarkę

			likwidację obwodów łowieckich łowieckich łowieckich		łowiecką na tym obszarze. Jednakże, prowadzenie gospodarki łowieckiej powinno być zmodyfikowane z uwagi na utworzenie nowej formy ochrony przyrody. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody, na terenie rezerwatu przyrody zabrania się polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody.
43.	Romanówka	osoba fizyczna	Obawiamy się powołanie nowych rezerwatów spowoduje presję zwierzyny na wyrządzanie szkód wyprawach rolników	<i>niewwzględniona</i>	Uwaga o charakterze ogólnym. Prowadzenie gospodarki łowieckiej powinno być zmodyfikowane z uwagi na utworzenie nowej formy ochrony przyrody.
44.	Romanówka	osoba fizyczna	Duże zagrożenie pożarowe związane z pozostawieniem suchego drzewa na gruncie.	<i>niewwzględniona</i>	Obecność martwego drewna na obszarze rezerwatu i możliwość wystąpienia pożaru nie może stanowić podstawy do nieutworzenia rezerwatu przyrody. Zagrożenie pożarowe jest powszechnym zagrożeniem, które towarzyszy wszędzie tam, gdzie występują tereny leśne. Nie mniej jednak, niezwłocznie po utworzeniu rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu.
45.			Na powierzchni istnieje już forma ochrony związana z Naturą 200	<i>niewwzględniona</i>	Zapisy Planów Zadań Ochronnych odnoszą się do siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin, zwierząt i grzybów będących przedmiotami ochrony danego obszaru Natura 2000. W granicach planowanego rezerwatu przyrody oprócz płatów siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska znajdują się również drzewostany i siedliska inne niż "naturowe", co do których zapisy PZO nie obowiązują. W celu utrzymania ogólnej bioróżnorodności należy zachować ciągłość przestrzenną drzewostanów. Ponadto, w celu zabezpieczenia naturalnych procesów, obszar powinien być wyłączony z gospodarki leśnej, a ochrona rezerwatowa jest w tym celu odpowiednim narzędziem.
46.			Utrudniona dostępność dla miejscowych ludzi.	<i>niewwzględniona</i>	W ramach planowanego udostępnienia rezerwatu przyrody przewiduje się udostępnienie w zakresie możliwości pieszego poruszania się, zbierania na terenie rezerwatu grzybów i owoców runa leśnego. Nowe rezerwaty przyrody zwiększą atrakcyjność turystyczną regionu, co powinno wiązać się ze zwiększonymi dochodami z tytułu turystyki. Rezerwaty stanowią miejsca w których doświadczamy usług ekosystemowych, również rekreacji i

					relaksacji, co przekłada się na redukowanie stresu a tym samym ułatwia życie mieszkańcom regionu. Rezerваты w Puszczy Knyszyńskiej stanowią obecnie zaledwie kilka procent powierzchni, co w żaden sposób nie przekłada się na ograniczenie gospodarki leśnej.
47.			Ograniczenie możliwości przemieszczania się	<i>nieuwzględniona</i>	W ramach planowanego udostępnienia rezerwatu przyrody przewiduje się udostępnienie w zakresie możliwości pieszego poruszania się, zbierania na terenie rezerwatu grzybów i owoców runa leśnego.
48.	Romanówka	Koło Łowieckie Rogacz w Janowie	Koło Łowieckie Rogacz w Janowie jest dzierżawcą obwodu łowieckiego na którym planowane jest utworzenie rezerwatu. Jesteśmy dzierżawcami jedyne go obwodu łowieckiego o nr 73. Obwód ten jest o niewielkiej powierzchni. Tworzenie rezerwatu uniemożliwi nam w znacznym stopniu możliwość wykonywania polowania. Utworzony rezerwat będzie pełnił rolę ostoi zwierzy ny, zwiększy się jej populacja co spowoduje zwiększenie ilości szkód w uprawach rolnych. Wystąpi także problem z redukcją dzika w ramach odstrzałów sanitarnych co w bardzo znacznym stopniu wpłynie na skuteczne zwalczanie panującej epidemii ASF.	<i>nieuwzględniona</i>	Prowadzenie gospodarki łowieckiej powinno być zmodyfikowane z uwagi na utworzenie nowej formy ochrony przyrody. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody, na terenie rezerwatu przyrody zabrania się polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody.
49.			Brak informacji o stwierdzonych gatunkach ptaków i ich rewirach, które nie są dostępne publicznie, a zostały opisane jako jeden z celów powołania tego rezerwatu	<i>nieuwzględniona</i>	Ze względu na fakt, iż rewiry lęgowe oraz siedliska ptaków stanowią wrażliwe dane przyrodnicze, tut. Organ nie publikuje przedmiotowych informacji.
50.	Romanówka	osoba fizyczna	Duża ilość martwego drewna w różnym stopniu rozkładu stanowić będzie w związku z panującą od kilku lat suszą bardzo duże zagrożenie pożarowe dla położonych w niedalekiej odległości od rezerwatu gruntów oraz budynków prywatnych właścicieli	<i>nieuwzględniona</i>	Obecność martwego drewna na obszarze rezerwatu i możliwość wystąpienia pożaru nie może stanowić podstawy do nieutworzenia rezerwatu przyrody. Należy jednoznacznie stwierdzić, iż utworzenie rezerwatu nie ograniczy sposobu korzystania z nieruchomości będących własnością osób fizycznych, gdyż będzie on funkcjonował wyłącznie na gruntach Skarbu Państwa. Zagrożenie pożarowe jest powszechnym zagrożeniem, które towarzyszy wszędzie tam, gdzie występują tereny leśne. Nie mniej jednak, niezwłocznie po utworzeniu

					rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu.
51.	Romanówka	Nadleśnictwo Czarna Białostocka	<p>Gładysz paprociowaty, stanowiący jeden z powodów uzasadniających utworzenie rezerwatu, obserwowany jest bardzo licznie w północnej części Nadleśnictwa. Występuje na siedliskach Lśw, na drzewach liściastych, zwłaszcza dębach i grabach, osiągających wiek około 50 lat i więcej.</p> <p>Gatunek ten występuje również na pniach drzew wyciętych wiele lat temu, już od średnicy kilku centymetrów, a także na kamieniach. Dotychczas prowadzona gospodarka leśna nie wpłynęła negatywnie na jego występowanie. Natomiast dużym zagrożeniem może być osuszenie siedliska spowodowane brakiem opadów oraz nieusuwanie usychających drzew. Twierdzenie, że powierzchnia ta stanowi refugium gładysza, nie znajduje potwierdzenia w terenie.</p>	nieuwzględniona	<p>Szczegółowym celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie starodrzewu dębowego, lasu grądowego <i>Tilio-carpinetum</i> 9170, wraz z towarzyszącą mu bioróżnorodnością, zwłaszcza fauny: muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>, muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>, dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>, zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>. Bardzo liczna populacja podlegającego ochronie mchu, należącego do wskaźników lasów pierwotnych - gładysza paprociowatego <i>Homalia trichomanoides</i>. Głównym celem ochrony jest zachowanie siedliska 9170 oraz znajdującego się tam starodrzewu dębowego. Wskazanie zinwentaryzowanej fauny oraz mchów stanowi jedynie ukazanie bioróżnorodności jaka występuje na obszarze planowanego rezerwatu i stanowi swoiste uzupełnienie celu ochrony. Opracowane niebawem zadania ochronne dla projektowanego rezerwatu przyrody będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu (w tym również gatunku mchu jakim jest gładysz paprociowaty).</p>
52.			<p>Trzon projektowanego rezerwatu stanowi Wyłączony Drzewostan Nasienny, który wraz z otuliną obejmuje obszar 29,73 ha. Decyzje dotyczące prac na powierzchni WDN, polegających na usuwaniu pojedynczych drzew, nie są podejmowane jednoosobowo. Cięcia selekcyjno-sanitarne na tym terenie odbywają się po akceptacji RDLP. Nie dotyczy to sytuacji, gdy drzewa są zasiedlane przez szkodliwe owady lub gdy dochodzi do złomów powstałych w</p>	nieuwzględniona	<p>Utworzenie rezerwatu przyrody wraz z wydzieleniami leśnymi stanowiącymi Wyłączony Drzewostan Nasienny nie wpłynie negatywnie na jego walory przyrodnicze i techniczne. RDOŚ w Białymstoku zamierza w najbliższym czasie opracowanie zadań ochronnych, które będą również odnosiły się do działań, jakie można wykonywać w oddz. 67-c-00, 67-b-00, 68-a-00, 68-f-00 (łącznie 29,73 ha) tj. Wyłączonym Drzewostanie Nasiennym. Zatem kwestia ta zostanie uregulowana w kolejnym dokumencie po powołaniu niniejszego rezerwatu.</p>

		<p>wyniku działania silnych wiatrów.</p> <p>W ciągu ostatnich blisko 30 lat na tym terenie prowadzono prace mające na celu ukształtowanie dębów o jak najlepszych cechach drzew nasiennych. Dlatego jest to ważny obszar z punktu widzenia gospodarki nasiennej. Ustanowienie rezerwatu na tym terenie utrudniłoby dostęp do wysokiej jakości nasion dębu.</p>		
53.		<p>Nie przedstawiono dokumentacji dotyczącej gatunków ptaków oraz ich rewirów stwierdzonych w 2024 roku na terenie projektowanego rezerwatu Romanówka. W uzasadnieniu, w piśmiennictwie pod poz. 10, wskazano publikację, która niestety nie jest publicznie dostępna.</p> <p>Jak już wcześniej podnoszono, obecność wskazanych gatunków ptaków można pogodzić z prowadzeniem gospodarki leśnej na tym terenie. Obszary Natura 2000 stanowią skuteczną formę ochrony przyrody dla gatunków ptaków wymienionych w uzasadnieniu do utworzenia rezerwatu Romanówka.</p>	niewwzględniona	<p>Szczegółowym celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie starodrzewu dębowego, lasu grądowego <i>Tilio-carpinetum</i> 9170, wraz z towarzyszącą mu bioróżnorodnością, zwłaszcza fauny: muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>, muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>, dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>, zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>. Bardzo liczna populacja podlegającego ochronie mchu, należącego do wskaźników lasów pierwotnych - gładysza paprociowatego <i>Homalia trichomanoides</i>. Głównym celem ochrony jest zachowanie siedliska 9170 oraz znajdującego się tam starodrzewu dębowego. Wskazanie zinwentaryzowanej fauny oraz mchów stanowi jedynie ukazanie bioróżnorodności jaka występuje na obszarze planowanego rezerwatu i stanowi swoiste uzupełnienie celu ochrony. Ponadto odnosząc się do poz. 10 z literatury wskazanej pod uzasadnieniem projektu Zarządzenia RDOŚ wskazuje się, iż jest to ogólnodostępny przewodnik metodyczny monitoringu siedlisk przyrodniczych.</p>
54.		<p>Utworzenie rezerwatu jest nieuzasadnione. Niemniej jednak, w przypadku decyzji o utworzeniu rezerwatu Romanówka, wnioskuję o zmianę jego granic zgodnie z granicami wydzieleń leśnych utworzonych w projekcie PUL Nadleśnictwa Czarna Białostoka na lata 2026–2035. Dzięki temu granice rezerwatu będą pokrywać się z granicami wydzieleń leśnych.</p> <p>Skorygowane warstwy geometryczne</p>	niewwzględniona	<p>Nie jest możliwe utworzenie rezerwatu przyrody w oparciu o nieobowiązujący podział powierzchniowy. Wskazane przez Nadleśnictwo granice zostaną wprowadzone z momentem wejścia w życie Planu Urządzania Lasu Nadleśnictwa Czarna Białostoka dopiero w 2026 r. Zatem brak jakiegokolwiek podstaw prawnych do utworzenia rezerwatu w granicach wskazanych przez Nadleśnictwo. Nie mniej jednak dokonano korekty przebiegu granic rezerwatu. Wyłączono w całości drogę biegnącą od Kolonii Klatka do Podtubianki. Ponadto dokonano korekty granic rezerwatu poprzez dociągnięcie granic rezerwatu i otuliny do obowiązującego podziału powierzchniowego.</p>

			zostały przekazane w załączniku nr 2 do pisma.		
55.			podtrzymuję uwagi przekazane przez RDLP pismem o znaku sprawy ZP.7212.2.18.2025 z dnia 20 czerwca 2025 roku		W przedmiotowej tabeli odniesiono się do uwag przekazanych przez RDLP pismem z dnia 20 czerwca 2025 r.
56.	Romanówka	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku (04.07.2025 r.)	Obecny status wszystkich obiektów wyróżnionych przez Państwa do wzmocnienia ochrony, w zupełności pozwala na zachowanie i właściwą ochronę wartości przyrodniczych tam reprezentowanych. Świadczą o tym dobrze zachowane siedliska przyrodnicze, stanowiska chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt, które są obecnie włączane w granice projektowanych rezerwatów przyrody, a dotychczas chronione były w ramach wielofunkcyjnej, zrównoważonej gospodarki leśnej oraz z poszanowaniem zasad ochrony przyrody obowiązujących na danym terenie. Należy zaznaczyć, że w każdym przypadku istniejące formy ochrony przyrody nakładają się na siebie wielokrotnie (obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, strefy ochrony). Ustanowione Plany zadań ochronnych dla większości obszarów Natura 2000 oraz ich nadrzędność w stosunku do innych dokumentów planistycznych, w tym Planów Urządzania Lasu zabezpiecza najcenniejsze elementy przyrodnicze tam występujące. Dodatkowo są to tereny najczęściej wyłączane z gospodarowania w oparciu o inne wytyczne branżowe, przestrzegane i wdrażane przez Lasy Państwowe.	niewwzględniona	Polskie prawodawstwo nie wyklucza możliwości nakładania się na jednym obszarze kilku form ochrony przyrody. Ponadto każda forma ochrony przyrody pełni swoją unikalną rolę. Rezerwat przyrody jako jedna z najwyższych form ochrony obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi. Rezerваты przyrody odgrywają kluczową rolę w ochronie różnorodności biologicznej. Chronią one unikalne ekosystemy, które są siedliskiem dla wielu gatunków roślin i zwierząt, często zagrożonych wyginięciem. Dzięki rezerwatom przyrody możliwe jest zachowanie naturalnych procesów ekologicznych, takich jak cykl życia, migracje czy interakcje między organizmami. Zapisy Planów Zadań Ochronnych odnoszą się do siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin, zwierząt i grzybów będących przedmiotami ochrony danego obszaru Natura 2000.

57.		<p>Utworzenie przez Państwa kolejnych rezerwatów przyrody nie wpłynie na jakość ochrony przyrody, a jedynie utrudni w wielu przypadkach realizację niezbędnych działań ochronnych w celu utrzymania siedlisk czy gatunków we właściwym stanie. Dodatkowo ograniczy dostęp do lasu. Po ustanowieniu rezerwatu przyrody będzie obowiązywać obligatoryjny zakaz wstępu na teren rezerwatu, poza sytuacjami wymienionymi literalnie w ustawie o ochronie przyrody. W sprawie udostępnienia jakiegokolwiek szlaku do ruchu pieszego muszą zaistnieć uzasadnione przesłanki nie kolidujące z celem ochrony rezerwatu przyrody i musi być wydane specjalne zarządzenie RDOŚ w tej sprawie.</p> <p>W przypadku ewentualnego udostępnienia rezerwatów obowiązujące uwarunkowania prawne w dużej mierze utrudnią lub uniemożliwią podejmowanie działań w celu utrzymania właściwych zasad bezpieczeństwa. Kolejną sprawą jest wyegzekwowanie wśród społeczeństwa przestrzegania obowiązujących przepisów, podczas gdy brak jest właściwego oznakowania istniejących już od wielu lat obiektów rezerwatowych.</p>	niewzględniona	<p>Niezwłocznie po utworzeniu rezerwatu zostaną opracowane zadania ochronne, które będą zawierały działania ochronne adekwatne do stwierdzonych zagrożeń występujących na terenie rezerwatu. Dokument ten pozwoli na zaplanowanie działań, które będą służyły celom ochrony rezerwatu i będą skorelowane ze zidentyfikowanymi zagrożeniami i koniecznością realizacji niezbędnych działań ochronnych w celu utrzymania, odtworzenia siedlisk czy gatunków we właściwym stanie. Ponadto w ramach planowanego udostępnienia rezerwatu przyrody przewiduje się udostępnienie w zakresie możliwości pieszego poruszania się, zbierania na terenie rezerwatu grzybów i owoców runa leśnego, które nie będą sprzeczne z celami rezerwatu przyrody Romanówka. Jednocześnie należy wskazać, iż RDOŚ w Białymstoku rokrocznie dokonuje zakupu tablic do oznaczania rezerwatów przyrody na obszarze województwa podlaskiego i udostępnia je Nadleśnictwom.</p>
58.		<p>W przypadku podejmowania decyzji o utworzeniu rezerwatów przyrody wnioskuje się o uwzględnienie uwag zgłoszonych we wcześniejszej opinii przedłożonej przy piśmie z dnia 20 czerwca 2025 r. oraz rezygnację z ustanawiania otulin, które tworzy się w przypadku stwierdzenia zagrożeń dla planowanych celów ochrony. W</p>	częściowo uwzględniona	<p>W przedmiotowej tabeli odniesiono się do uwag wskazanych przy piśmie z dnia 20 czerwca 2025 r. Nie planuje się odstępiania od wyznaczenia otuliny dla rezerwatu przyrody Romanówka z uwagi na konieczność zabezpieczenia drzewostanów przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka.</p>

		przypadku projektowanych rezerwatów wyłącznie na gruntach będących w zarządzie PGL LP nie stwierdza się żadnych zagrożeń z tytułu prawidłowo prowadzonej gospodarki leśnej.		
59.		Przebieg granic projektowanych obiektów rezerwatowych powinien być poprowadzony w oparciu o aktualny podział powierzchniowy. Granice powinny być oparte o szczegóły umożliwiające identyfikację w terenie (drogi, linie oddziałowe, granice wydzieleń).	<i>uwzględniona</i>	Dokonano korekty granic rezerwatu poprzez dociągnięcie granic rezerwatu i otuliny zgodnie z aktualnym podziałem powierzchniowym nadleśnictwa.
60.		Dodatkowo w wielu przypadkach zaproponowany przebieg granic planowanych rezerwatów, ograniczający się jedynie do gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych nie gwarantuje właściwej ochrony siedlisk oraz integralności obszarów. Stwarza to realne zagrożenie dla planowanych celów ochrony projektowanych rezerwatów.	<i>nieuwzględniona</i>	Grunty stanowiące własność osób fizycznych nie mogą być włączone w granice rezerwatu przyrody bez ich zgody. Na etapie poprzedzającym konsultacje społeczne Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku nie dysponował zgodą właścicieli nieruchomości prywatnych na ustanowienie na ich nieruchomościach rezerwatu wyrażoną w formie aktu notarialnego, co jest koniecznym, obok możliwości wywłaszczenia, warunkiem do objęcia danego terenu ograniczeniami w postaci ustanowienia rezerwatu.
61.		Wskazuje się również na potrzebę wykonania spójnej szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej dla ww. projektowanych obiektów. Jedynym zbiorem informacji przyrodniczej na temat potrzeby wzmocnienia ochrony na danym terenie jest uzasadnienie do projektu zarządzenia sporządzone w oparciu o literaturę z różnych lat oraz wrywkowe inwentaryzacje przyrodnicze.	<i>nieuwzględniona</i>	RDOŚ w Białymstoku dysponuje dużą bazą inwentaryzacji przyrodniczych, monitoringów i ekspertyz wykonanych na obszarze województwa podlaskiego (w tym również z obszaru planowanego rezerwatu przyrody Romanówka). Teren ten wykazuje się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, gdyż obejmuje w stanie naturalnym mozaikę ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, a także siedliska roślin, zwierząt i porostów. Przy projektowaniu przebiegu rezerwatu dokonano szczegółowych analiz w oparciu o wiedzę ekspercką oraz uwarunkowania terenowe.
62.		Obecny status ochrony tego obszaru pozwala na zachowanie i właściwą ochronę wartości przyrodniczych tego terenu. Obiekt położony jest w granicach obszaru Natura 2000 PLH200006 Ostoja Knyszyńska, w ramach którego przedmiotem ochrony jest między innymi siedlisko 9170.	<i>nieuwzględniona</i>	Polskie prawodawstwo nie wyklucza możliwości nakładania się na jednym obszarze kilku form ochrony przyrody. Ponadto każda forma ochrony przyrody pełni swoją unikalną rolę. Rezerwat przyrody jako jedna z najwyższych form ochrony obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi

				wartościami przyrodniczymi. Rezerваты przyrody odgrywają kluczową rolę w ochronie różnorodności biologicznej. Chronią one unikalne ekosystemy, które są siedliskiem dla wielu gatunków roślin i zwierząt, często zagrożonych wyginięciem. Dzięki rezerwatom przyrody możliwe jest zachowanie naturalnych procesów ekologicznych, takich jak cykl życia, migracje czy interakcje między organizmami. Zapisy PZO dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska zostaną wcielone do zadań ochronnych dla przedmiotowego rezerwatu przyrody.
63.		Gatunki ptaków wymienione jako cele ochrony nie są gatunkami wymagającymi szczególnej troski - status zagrożenia gatunków ptaków wymienionych w § 2 projektu zarządzenia [2, 4] to LC – gatunek najmniejszej troski. Dla ochrony muchołówki żałobnej, która zgodnie z Czerwoną listą ptaków jest gatunkiem bliskim zagrożenia [2], proponuje się, aby w Programie Ochrony Przyrody na lata 2026–2035 dla Nadleśnictwa Czarna Białostocka, w wydzieleniach objętych projektem rezerwatu, wprowadzić zakaz wykonywania trzebieży oraz cięć rębnych w okresie lęgowym tego gatunku.	<i>nieuwzględniona</i>	Szczegółowym celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie starodrzewu dębowego, lasu grądowego <i>Tilio-carpinetum</i> 9170, wraz z towarzyszącą mu bioróżnorodnością, zwłaszcza fauny: muchołówka mała <i>Ficedula parva</i> , muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i> , dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> , zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i> . Bardzo liczna populacja podlegającego ochronie mchu, należącego do wskaźników lasów pierwotnych - gładysza paprociowatego <i>Homalia trichomanoides</i> . Głównym celem ochrony jest zachowanie siedliska 9170 oraz znajdującego się tam starodrzewu dębowego. Wskazanie zinwentaryzowanej fauny oraz mchów stanowi jedynie ukazanie bioróżnorodności jaka występuje na obszarze planowanego rezerwatu. Ponadto propozycja Nadleśnictwa wskazująca na ujęcie w Programie Ochrony Przyrody na lata 2026–2035 dla Nadleśnictwa Czarna Białostocka zakazu wykonywania trzebieży i cięć rębnych w okresie lęgowym ptaków na obszarze planowanego rezerwatu nie stanowi wystarczającego zabezpieczenia do ochrony tego cennego obszaru i zachowania jego bioróżnorodności,
64.		Wymieniony w celu ochrony rezerwatu zgniotek cynobrowy (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) jest owadem często występującym na terenie Nadleśnictwa Czarna Białostocka. Gospodarka leśna prowadzona w nadleśnictwie nie zagraża populacji tego chrząszcza. Nadleśnictwo skutecznie realizuje obowiązki wynikające z wewnętrznych regulacji - Zarządzenia nr 5 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku z dnia 03.02.2025r.- związane z	<i>nieuwzględniona</i>	Uwaga o charakterze ogólnym. Należy wskazać, iż zmieniono zapis dotyczący celu ochrony rezerwatu. Nadano mu następujące brzmienie: Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie starodrzewu dębowego i lasów grądowych wraz z towarzyszącymi im cennymi gatunkami flory i fauny.

		monitorowaniem występowania i ochroną stwierdzonych stanowisk chrząszczy saproksylicznych. Powyższe dotyczy takich działań jak zachowanie ciągłości występowania większej niż przeciętnie ilości martwych drzew, ograniczenie intensywności cięć, nieprześwietlanie drzewostanów, każdorazowej lustracji powierzchni (pod kątem występowania chrząszczy) przekazywanej wykonawcy prac leśnych.		
65.		Las grądowy Tilio-carpinetum 9170 jest powszechnym siedliskiem przyrodniczym występującym na terenie Puszczy Knyszyńskiej.		Uwaga o charakterze ogólnym, nie wymaga ustosunkowania się RDOŚ
66.		Wydzielenia 67-c-00, 67-b-00, 68-a-00, 68-f-00 (łącznie 29,73 ha), objęte projektem rezerwatu, są Wyłączonym Drzewostanem Nasiennym (WDN) oraz otuliną WDN, w których nie prowadzi się cięć rębnych. Prowadzone są jedynie cięcia sanitarne oraz trzebieże o charakterze negatywnym. Obszar jest istotny z uwagi na zapewnienie dostępu do dobrej jakości nasion dębowych.	<i>niewuwzględniona</i>	Utworzenie rezerwatu przyrody wraz z wydzieleniami leśnymi stanowiącymi Wyłączony Drzewostan Nasienny nie wpłynie negatywnie na jego walory przyrodnicze i techniczne. RDOŚ w Białymstoku zamierza w najbliższym czasie opracowanie zadań ochronnych, które będą również odnosiły się do działań, jakie można wykonywać w oddz. 67-c-00, 67-b-00, 68-a-00, 68-f-00 (łącznie 29,73 ha) tj. Wyłączonym Drzewostanie Nasiennym. Zatem kwestia ta zostanie uregulowana w kolejnym dokumencie po powołaniu niniejszego rezerwatu.
67.		Powierzchnia drzewostanów dębowych ponad 100-letnich na terenie Nadleśnictwa Czarna Białostocka powiększa się.		Uwaga o charakterze ogólnym, nie wymaga ustosunkowania się RDOŚ
68.		Na ok. 25 hektarach wydzieleni objętych projektem rezerwatu, rozpoczęty jest proces odnowienia lasu.	<i>niewuwzględniona</i>	Rozpoczęty proces odnowienia lasu, który na siedlisku 9170 jest często wskazany pod kątem dostosowania składu gatunkowego do siedliska jest zjawiskiem pozytywnie wpływającym na bioróżnorodność rezerwatu. Ponadto po ustanowieniu przedmiotowego rezerwatu tutaj. Organ niezwłocznie przystąpi do opracowania zadań ochronnych ze szczególnym uwzględnieniem konieczności zachowania siedliska 9170, a także możliwości prowadzenia działań zmierzających do pielęgnowania siedliska.
69.		W proj. rez. pomija się istnienie dojazdu pożarowego nr 1	<i>niewuwzględniona</i>	Planuje się udostępnienie dojazdu pożarowego odrębnym zarządzeniem RDOŚ.

70.	Romanówka	osoba fizyczna	Uwaga dotyczy poz. 10 wskazanej w literaturze pod Zarządzeniem RDOŚ: Zapewne chodzi o rozdział nt. grądy typu 9170	<i>niewwzględniona</i>	Uwaga złożona po terminie.
			Naruszenia obowiązujących przepisów powinny pociągać za sobą sankcje. Mam wątpliwości, czy to wystarczająca przesłanka do tworzenia nowego obiektu ochrony konserwatorskiej.	<i>niewwzględniona</i>	Uwaga złożona po terminie.
71.	Romanówka	Bóbr s.c.	Będzie problem ze szkodami łowieckimi i ludziom którzy mają tam swoje działki	<i>niewwzględniona</i>	Uwaga o charakterze ogólnym. Powierzchnia planowanego rezerwatu stanowi nikły ułamek powierzchni całego kompleksu leśnego Puszcza Knyszyńska, w związku z tym uznano, że utworzenie rezerwatu nie wpłynie negatywnie na gospodarkę łowiecką na tym obszarze. Niewątpliwie prowadzenie gospodarki łowieckiej powinno być zmodyfikowane z uwagi na utworzenie nowej formy ochrony przyrody. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody, na terenie rezerwatu przyrody zabrania się polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody.
72.	Romanówka	osoby fizyczne (04.07.2025 r.)	Brak treści uwagi	<i>niewwzględniona</i>	wiadomości e-mail zostały złożone po terminie.